

Saaja: Talousvaliokunta

Viite: Eduskunnan talousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen tiistaina 4.3.2025 klo 12.00

Asia: VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Business Finland kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää seuraavia huomioita asiaan:

Kulttuuriala ei voi kasvaa ilman kasvuhaluja ja -kykyisiä yrityksiä

Kulttuuripoliittinen selonteko on sisällöltään kattava ja ulottuu laajasti yhteiskunnan eri osa-alueille. Selonteossa todetaan, että kulttuuripolitiikka on itseisarvonsa lisäksi talous- ja kasvupolitiikkaa. Selonteon kappaleessa 3.7 visioidaan, että luovan talouden osuus bkt:stä kaksinkertaistuu 2040 mennessä. Vuonna 2022 luovan alan liikevaihto oli 13,7 miljardia euroa, joten tavoitellaan miljardien eurojen kasvua. Liiketoiminnan kasvu edellyttää alan yrittäjiltä rohkeaa halua ja kykyä kasvaa ja kansainvälistyä.

Moni kulttuurialan tekijä toimii yrityspohjalta ja siten alan yritysten menestys on kulttuurin rakentamisen kulmakiviä, mikä korostuu erityisesti tässä valtion taloudellisessa tilassa. Julkinen rahoitus voi olla joko kasvua ja uudistumista vauhdittavaa tai olemassa olevaa toimintaa ylläpitävää. Rahoitus on ensiksi mainittua, jos puhutaan talous- ja kasvupolitiikasta ja halutaan luoda vahva ja kansainvälisesti kasvava kulttuuriala. Tämä näkökulma tulisi näkyä selonteossa ja tunnistaa myös yritysten oma vastuu kasvun ja viennin kehittämisessä.

Selonteon visiossa ja tavoitteiden otsikossa tulisi näkyä kulttuurialan liiketoiminta ja yrittäjyys

Kulttuurialan kasvun ja uudistumisen näkökulmasta olisi hyvä, jos kulttuuripoliittinen selonteko tunnistaisi alan yritysten merkityksen vahvasti aina visiota ja tavoitteita myöden. Tavoitteen *Kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa* selitysosassa visioidaan, että kulttuuri on merkittävä elinkeino, ja kulttuuri- ja luovista aloista on tullut arvostettua perusteellisuutta. Tavoitteeseen ei tulla pääsemään ilman monipuolista luovan alan yritystoimintaa ja yrittäjien halua luoda kilpailukykyistä liiketoimintaa. Tavoitteeseen liittyvissä toimenpiteissä on erittäin vähän yritystoimintaan liittyviä toimia. Näistä yksi on yrittäjyyteen ja digitaalisen siirtymän mahdollisuuksiin liittyvän koulutuksen tarjoaminen opiskelijoille ja toimijoille, mikä on kannatettava toimenpide.

Luovien alojen vipuvaikutukseen kasvuun muilla aloilla tulisi kiinnittää enemmän huomiota

Luovien alojen kansantaloudellista merkitystä arvioidessa tulee kiinnittää huomiota myös sen vipuvaikutukseen muille toimialoille. Esimerkiksi erilaiset tieteen ja taidetaustaiseen osaamiseen perustuvat menetelmät avaavat uusia kehittämismahdollisuuksia poikkitoimialaisesti erikokoisille yrityksille ja tutkimuslaitoksille kestävän tulevaisuuden ratkaisujen kehittämisessä. Business Finland pyrkii erityisesti kannustamaan luovien alojen yrityksiä verkottumaan ja tarjoamaan luovan alan osaamista yritysten ja tutkimuslaitosten t&k -projekteihin, jolloin myös luovien alojen yrityksen omat innovaatiokyvykkyudet kehittyvät. Uusien teknologioiden laajamittainen käyttö teollisuudessa hyötyy käyttäjä- ja ihmislähtöisestä suunnittelusta ja tässä luovat alat voivat olla merkittävässä roolissa edistämässä viidettä teollista murrosta.

Uusien teknologioiden ja digitaalisuuden hyödyntäminen liiketoimintojen mahdollistajina mukaan tavoitteisiin

Selonteko toteaa, että *kulttuuri- ja luovien alojen edistämiseksi tarvitaan erityisiä toimenpiteitä ja investointeja, jotka vahvistavat uusien teknologioiden hyödyntämistä, digitaalista kulttuuri-infrastruktuuria sekä näiden alojen yritystoimintaa ja varmistavat, että syntyvä aineeton pääoma jää kotimaahan ja tukee Suomen taloutta*. Business

Finland näkee digitaalisen kehityksen mahdollisuutena, jonka kautta voidaan luoda uusia palveluinnovaatioita ja kaupallisesti elinkelpoisia ratkaisuja, jotka tekevät kulttuuri- ja luovista sisällöistä laajemmin saavutettavia ja kaupallisesti menestyviä. Esimerkiksi verkkopalvelut, sovellukset ja digitaaliset alustat mahdollistavat sen, että kulttuurituotteet, kuten musiikki, elokuvat ja visuaalinen taide, ovat kaikkien ulottuvilla riippumatta asuinpaikasta tai taloudellisesta asemasta. Digitaalisuus ja kestävä kehitys tulevat muokkaamaan alan liiketoimintaympäristöä niin paljon, että uusien teknologioiden hyödyntäminen voisi olla nostettuna jopa yhdeksi tavoitteeksi.

Business Finland tunnistaa luovan alan yritykset asiakkaina ja edistää alan kasvua ja uudistumista

Selonteon luvussa 3.4. toimenpiteenä todetaan: *Business Finland ja kulttuurialan virastot tunnistavat luovan alan yritykset asiakkaina*. Esitämme tämän muotoilua Business Finlandin osalta uudelleen: Business Finland tarjoaa kansainvälisen kasvun ja innovaatiotoiminnan neuvontaa, rahoitusta ja verkostoja tavoitteellisille luovan alan kasvuyrityksille. Lisäksi olisi hyvä tuoda esiin, että rahoitusta voi hakea myös muilta organisaatioilta kuten esimerkiksi elinvoimakeskusilta. Kun Business Finland erityisesti rahoittaa yritysten uudistumista ja kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittämistä, on muilla Team Finland toimijoilla rahoitusta ja apua muihin liiketoiminnan kehitystarpeisiin. Esimerkiksi ELY keskuskeskukset voivat rahoittaa aivan alkuvaiheen yrityksiä.

Selonteon kirjaus on virheellinen, koska luovan alan yritykset ovat Business Finlandin asiakkaita siinä missä minkä muunkin toimialan yritykset. Vuosina 2019-2024 Business Finland on rahoittanut alan yrityksiä yhteensä 113 miljoonalla eurolla, josta vuosi 2020 oli koronarahoituksen vuoksi ennätysvuosi. Business Finland on myös suunnannut ohjelmia ja kampanjoita alan edistämiseen kuten Fiiliksestä Fyrkkaa (2012-2018), Lifestyle Finland (2016-2018) ja Creative Business Finland (2020-2023). Olemme parhaillaan valmistelemassa kampanjaa edistämään luovien alojen, design-ajattelun ja digitaalisen muotoilun hyödyntämistä työkaluna innovaatioille ja uudistumiselle. Hallitusohjelman mukaisesti Business Finland suuntaa 9 miljoonaa euroa luoviin aloihin vuosittain vuodesta 2025 lähtien. Rahoitushaku avattiin 22.1.2025 luovien alojen yrityksille sekä muiden toimialojen yrityksille, jotka hyödyntävät luovaa osaamista tutkimus- ja kehitysprojekteissaan.

Muuhun innovaatiotoimintaan kuin T&K-työhön kohdistuvia rahoituskannusteita on leikattu

Luoville aloille korvamerkitty rahoitus on merkittävä lisäpanostus alan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Luoville aloille tyypillisillä mikro- ja pienyrityksillä on kuitenkin harvoin omaa osaamista tai resursseja tutkimushankkeiden käynnistämiseksi. Luovien alojen yritykset ovat hyödyntäneet lähinnä muuhun kuin t&k-työhön kohdistuvia rahoituskannusteita, kuten messuavustusta ja innovaatioaseteleitä sekä muuta pienimuotoista tukea (De Minimis). Varsinaista tutkimus- & kehitysrahoitusta ovat hyödyntäneet lähinnä pelialan yritykset.

T&K-kannusteiden lisäksi Business Finlandin kautta kohdennetaan avustusmuotoista rahoitusta sellaiseen yritysten innovatiiviseen uudistumiseen, joka ei tilastoidu T&K-toiminnaksi. Tällaisia rahoituskohteita ovat erityisesti start up-yritysten kehittäminen, viennin ja kansainvälistymisen valmistelu. Tähän rahoitukseen on kohdistunut 20 milj. euron leikkaus, mikä rajoittaa myös luovien alojen markkinaläheistä rahoitusta.

Aineettomaan pääomaan perustuvan liiketoiminnan skaalautuva, globaali bisnes vaatii uusien liiketoimintamallien kehitystä ja kansainvälisten kumppanuuksien löytämistä. Tähän pienillä luovan alan toimijoilla ei itsellä ole osaamista/resursseja. Kokonaisuudessaan luovien alojen tutkimus- ja kehitystoiminnan edistäminen vaatisi rahoituksen lisäksi tukitoimia toimijoiden verkottamiseen, neuvontaan sekä sparraukseen, mitä esimerkiksi Business Finlandin ohjelmatoiminta voisi tukea. Tämän työn Business Finlandin toimintamenorahoituksen leikkaukset valitettavasti vaarantavat.

Business Finland luo maailmaa muuttavia menestystarinoita. Business Finland tuottaa kestävää hyvinvointia suomalaiselle yhteiskunnalle.

Business Finland tukee kasvuhakuisia ja kansainvälisille markkinoille suuntaavia yrityksiä. Rahoitamme ja neuvomme innovaatioiden tekemisessä, autamme löytämään oikeat markkinat ja verkostot sekä tuemme kansainvälistymistä ensimmäisistä vientiponnisteluista aina globaaliin laajentumiseen.

Business Finland hankkii kansainvälisiä yrityksiä kasvattamaan toimintojaan Suomessa. Houkuttelemme myös huippuosaajia ja matkailijoita nauttimaan pohjoismaisesta elämäntavasta, puhtaasta luonnosta ja kiinnostavista mahdollisuuksista.

Organisaatiossamme työskentelee noin 700 asiantuntijaa 37 toimipisteessä maailmalla ja 16 toimipaikassa Suomessa. Business Finland on osa Team Finland -verkostoa.